

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/228/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5114201670
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5114201670.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Malíkovej a členov senátu JUDr. Jany Kotrčovej a JUDr. Romana Tichého, v právnej veci žalobcu: P. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XXX, právne zastúpený JUDr. Lucia Bušfy, advokátkou, so sídlom X. B., Z.. A. O. XX/X, proti žalovanému: Generali Poist'ovňa, a. s., so sídlom Bratislava, Lamačská 3/A, IČO: 35 709 332, právne zastúpený JUDr. Gabriela Reichová, advokátkou, so sídlom F., V. Z.. X, o zaplatenie 431,- eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 8C/132/2014-125 zo dňa 28.09.2015, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 431,- eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 431,- eur od 10.02.2012 do zaplatenia, trovy právneho zastúpenia a iné trovy konania.

2. Súd prvej inštancie zaviazal žalovaného na zaplatenie 431,- eur titulom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, ktorá podľa cit. ust. § 427 a nasl. spočíva na princípe objektívnej zodpovednosti. Na vznik tejto zodpovednosti sa teda nevyžaduje zavinené konanie. Zodpovednosť za škodu podľa § 427 spočíva v tom, že ide o zodpovednosť za škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku a medzi osobitnou povahou prevádzky a medzi spôsobenou škodou musí byť príčinná súvislosť. Odskočenie kameňa spod kolies predmetného motorového vozidla je jednoznačne spôsobené kontaktom s kolesom motorového vozidla škodcu, resp. jeho rotáciou (podľa názoru sudcu bez vysokoškolského vzdelania v oblasti fyziky pravdepodobne zatlačením do pneumatiky, v dôsledku vysokého trenia s pneumatikou zdvihnutím z podkladu a po strate opory v podklade vymrštením do opačného smeru, než akým sa pohybuje vozidlo), a to aj bez ohľadu na bližšie poznanie tohto mechanizmu, lebo samotný výsledok odsakovania drobných kameňov do opačného smeru jazdy vozidla, alebo aspoň do určitej výšky za vozidlo, súd považuje až za všeobecne známu skutočnosť. K tomu je už možné racionálne povedať, že bez pohybu motorového vozidla, t.j. rotácie kolies motorového vozidla, by však nedošlo k odskočeniu kameňa a z toho dôvodu sa jedná o okolnosť majúcu povahu v prevádzke motorového vozidla. Súd neuznal námietku premlčania podanú žalovaným, lebo uznal ako pravidelný spôsob nápravy škodovej udalosti uvedenie veci do pôvodného stavu opravou a k tejto oprave došlo až v nasledujúcom období, po ktorom sa žalobca dozvedel o výške tejto škody z faktúry opravárenského servisu dňa 20.01.2012. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že aj keby podľa cit. ust. § 106 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka mala subjektívna dvojročná premlčacia doba plynúť od času, od ktorého sa poškodený „o škodu“ dozvedel, akoby už aj bez poznania výšky škody v peniazoch, čo samotné obsahuje právna veta judikátu - publikovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR č.k. 1Cdo 82/2009, tu teda prakticky už od vzniku škodovej udalosti 20.12.2011, tak zároveň podľa cit. ust. § 104 Občianskeho zákonníka pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti, ktorá nastala 20.12.2011. Čiže aj tak v tomto prípade by dvojročná premlčacia doba

začala plynúť až od 20.12.2012, t.j. uplynula by až 20.12.2014. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého zákonného ustanovenia účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

3. Proti rozsudku podal včas odvolanie žalovaný z dôvodov, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, a že rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhoval, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že návrh žalobcu zamietne. Uplatnil si voči žalobcovi trovy konania v zmysle ich vyčíslenia a špecifikácie. V odôvodnení odvolania uviedol, že súd neuznal v konaní žalovaným vznesenú námietku premlčania. Nestotožnil sa s názorom súdu o začiatku plynutia a samotnej dĺžke premlčacej doby. Poukazuje na to, že žalobca sa nedomáha nároku na poistné plnenie z poistnej zmluvy uzavretej v zmysle ustanovenia § 788 a nasl. Občianskeho zákonníka a preto je vylúčená aplikácia ust. § 104 Občianskeho zákonníka, nakoľko toto je ustanovením vzťahujúcim sa na nároky poisteného na poistné plnenie z uzavretej poistnej zmluvy, nie je však použiteľným vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku na náhradu škody. Pre plynutie premlčacej doby podľa ust. § 106 sa uplatňuje tzv. objektívna a subjektívna premlčacia doba, ktorých začiatok a plynutie sú navzájom na sebe nezávislé. Kým objektívna premlčacia doba plynie od samotnej udalosti, ktorou došlo k spôsobeniu škody, subjektívna premlčacia doba začína plynúť dňom, kedy sa poškodený dozvie o vzniknutej škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Žalovaný poukazuje na to, že ku škode na majetku navrhovateľa objektívne došlo momentom poškodenia jeho vozidla, nie až následne vyplatením sumy za opravu poškodeného vozidla, a teda objektívna premlčacia doba začala plynúť dňa 20.12.2011. Vo vzťahu k subjektívnej premlčacej dobe uvádza, že žalobca sa o osobe zodpovednej za škodu dozvedel bezprostredne po dopravnej nehode, ako vyplýva zo Správy o nehode zo dňa 20.12.2011, ktorú žalobca podpísal, a ktorá obsahuje údaje umožňujúce konkretizovať škodcu, vrátane údajov o poisťovateľovi žalovaného. Pokiaľ ide o vedomosť o výške škody, žalovaný svoj právny názor podopiera rozsudkom Najvyššieho súdu Českej republiky z 29.11.2006, sp. zn. 25Cdo 721/2005, z ktorého uvádza, že nie je potrebné, aby poškodený poznal (výšku) škody presne (napr. na základe odborného posudku), ale v zmysle ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa poškodený dozvie o škode vtedy, keď má údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu o náhradu škody, t.j. keď nadobudol vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, a to aspoň v približnej sume s možnosťou jej dodatočného spresnenia. Na základe uvedeného je žalovaný toho názoru, že subjektívna premlčacia doba začala plynúť dňa 20.12.2011 a uplynula dňa 20.12.2013, a teda žaloba bola podaná po uplynutí subjektívnej premlčacej doby. Na záver v odvolaní žalovaný konštatuje, že v konaní namietal aj nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, keď z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v čase nehody nebol vlastníkom vozidla, ale týmto bola leasingová spoločnosť. Súd sa v rámci odôvodnenia touto námietkou nijako nezaoberal a neuviedol dôvody, pre ktoré považoval žalobcu za aktívne vecne legitimovaného.

4. Žalobca sa k podanému odvolaniu vyjadril podaním zo dňa 03.05.2016, v ktorom uviedol, že žalovaný vo svojom odvolaní neuvádza žiadne nové skutočnosti a ani nové návrhy na doplnenie dokazovania, ale iba opätovne sumarizuje svoje tvrdenia, ktoré uviedol v rámci prvostupňového konania. Vo vzťahu k námietke premlčania je žalobca presvedčený, že žalobu, ktorou si uplatnil svoj nárok na náhradu škody priamo voči žalovanému, a ktorá bola konajúcemu súdu doručená dňa 20.01.2014, podal síce v posledný deň subjektívnej premlčacej lehoty, avšak stále pred jej uplynutím. Poukazuje na to, že pri náhrade škody má poškodený nárok v prvom rade na náhradu skutočnej škody, t.j. náhradu presnej finančnej čiastky, o ktorú sa zmenšil jeho majetok. Z tohto právneho záveru je zrejmé, že pre komplexnosť vedomosti poškodeného o škode na to, aby si túto škodu mohol uplatniť, je aj vedomosť o jej presnej výške. Vo vzťahu k namietanému nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobca uvádza, že aj keď v čase vzniku poškodenia čelného skla na vozidle, bolo toto predmetom lízingu, pričom vlastníkom vozidla zapísaným v Osvedčení o evidencii vozidla bola spoločnosť VOLKSWAGEN Finančné služby Slovensko s.r.o., rozhodujúcou skutočnosťou zakladajúcou aktívnu procesnú legitímáciu žalobcu na podanie predmetnej žaloby, je jeho povinnosť znášať počas lízingu náklady na všetky opravy a údržbu predmetu lízingu. Žalobca, ako oprávnený držiteľ motorového vozidla, sa k tomuto vozidlu správal ako k vlastnému, a uhradil aj cenu výmeny čelného skla, čím mu nepochybne vznikla škoda, ktorej náhradu si následne v zmysle platnej právnej úpravy uplatnil priamo voči poisťovni škodcu, teda voči žalovanému. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, žalobca navrhuje aby odvolací súd rozsudok okresného súdu v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny a uplatnil si voči žalovanému trovy odvolacieho konania v zmysle ich vyčíslenia a špecifikácie.

5. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 34 C. s. p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 C. s. p.), oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie, preskúmal napadnutý rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 379 C. s. p. a bez nariadenia pojednávania toto rozhodnutie zrušil podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) C. s. p. a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

6. Rozhodnutie okresného súdu je založené na nedostatočne zistenom skutkovom stave veci a na predčasnom, a teda nesprávnom právnom posúdení.

7. Odvolanie žalovaného považuje odvolací súd za čiastočne dôvodné.

8. Odvolanie žalobcu je v zásade založené na dvoch odvolacích námietkach, keď na jednej strane žalovaný sponchybuje aktívnu legitimitáciu žalobcu na vedenie sporu a v ďalšom sa nestotožňuje s názorom súdu o začiatku plynutia a samotnej dĺžke premlčacej doby.

9. Žalovaný už v priebehu prvostupňového konania namietal nedostatok aktívnej vecnej legitimitácie žalobcu, keď z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v čase nehody žalobca nebol vlastníkom vozidla, ale týmto bola leasingová spoločnosť. Na tejto argumentácii zotrval aj v odvolaní.

10. Aktívnu vecnou legitimitáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), resp. mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitimitácie či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu) alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimitáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta.

11. Okresný súd však napriek námietke žalovaného o nedostatku aktívnej legitimitácie žalobcu sa touto námietkou nezaoberal, hoci mal tak urobiť aj z úradnej povinnosti. V dôsledku takéhoto postupu okresný súd nezabezpečil ani skutkový podklad pre rozhodnutie o tejto otázke.

12. V priebehu prvostupňového konania vyšlo najavo, že žalobca v čase vzniku škody nebol jej vlastníkom, ale leasingovým nájomcom. Vlastníkom predmetného motorového vozidla, na ktorom vznikla škoda, bola leasingová spoločnosť. Táto skutočnosť ešte sama osebe neznamená, že žalobca nemôže byť aktívne legitimitovaný na podanie žaloby. Rozhodujúci je však obsah zmluvy medzi leasingovou spoločnosťou a žalobcom. Žalobca v priebehu konania produkoval tvrdenie, že na základe uzavretej zmluvy s leasingovou spoločnosťou bolo jeho povinnosťou znášať počas leasingu náklady na všetky opravy a údržbu predmetu leasingu. Predmetná leasingová zmluva sa však v spise nenachádza a bez poznania jej obsahu nemožno vyriešiť otázku existencie aktívnej legitimitácie žalobcu v konaní. Bez vyriešenia tejto základnej otázky nemožno rozhodnúť o uplatnenom nároku žalobcu.

13. Hoci vyššie uvedená odvolacia námietka je sama osebe dostatočná pre zrušenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, z hľadiska procesnej ekonomie považuje odvolací súd za potrebné vyriešiť otázku, či došlo k premlčaniu nároku uplatneného žalobou.

14. Rovnako ako prvostupňový súd, odvolací súd konštatuje, že k premlčaniu nároku do podania žaloby nedošlo. Nestotožňuje sa však s aplikáciou ust. § 104 Občianskeho zákonníka na súdenu vec. Táto aplikácia neprichádza do úvahy.

15. V zmysle ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., ktoré upravuje priamy nárok poškodeného, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať. V zmysle ust. § 15 citovaného zákona na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila. Priamo zákonné ustanovenie pod odkazom pod č. 22 odkazuje na § 106 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje otázku premlčania práva na náhradu škody.

16. Odvolací súd sa stotožňuje s logickou argumentáciou žalovaného, že na daný právny vzťah nemožno aplikovať ust. § 104 o premlčaní, ktoré upravuje premlčanie pri právach na plnenie z poistenia, keď

premlčacia doba začína plynúť za rok po poistnej udalosti. Právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným je vzťahom z titulu náhrady škody, nie právnym vzťahom z titulu poistenia, ktorý vzniká iba medzi poisťovňou a poisteným, resp. poistencom.

17. Ust. § 106 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka upravuje pre premlčanie práva na náhradu škody tzv. kombinovanú subjektívnu a objektívnu premlčaciu dobu. Tieto dve premlčacie doby začínajú, plynú a končia nezávisle na sebe. Vzájomný vzťah týchto dvoch premlčacích dób je taký, že ak skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí, a to i napriek tomu, že by poškodenému ešte bežala i druhá premlčacia doba.

18. Objektívna premlčacia doba je trojročná v prípade, že ide o škodu spôsobenú z nedbanlivosti. Práve objektívna premlčacia doba začína plynúť od udalosti, z ktorej vznikla škoda, t. j. od škodnej udalosti. V danom prípade k škodnej udalosti došlo 20. decembra 2011 a od tejto udalosti začala plynúť trojročná objektívna premlčacia doba.

19. Subjektívna premlčacia doba začína plynúť od doby, keď sa poškodený dozvie o vzniknutej škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Pri posudzovaní, kedy sa poškodený dozvedel o škode, je potrebné vychádzať z preukázanej vedomosti poškodeného o vzniknutej škode (nestačí iba možnosť dozvedieť sa o škode). Dozvedieť sa o škode znamená, že sa poškodený dozvedel o ujme určitého druhu a rozsahu, ktorú možno vyčíslieť v peniazoch. Vedomosť poškodeného o škode nemusí z časového hľadiska spadať do jedného momentu s protiprávnym úkonom, teda s dňom vzniku škodnej udalosti.

20. V danom prípade nie je sporné, kedy sa poškodený dozvedel o zodpovednom subjekte, ale kedy mal k dispozícii údaje o skutočnostiach rozhodných pre vyčíslenie výšky škody v peniazoch, pričom ako odvolací súd už uviedol, rozhodujúca je skutočná, preukázaná vedomosť poškodeného o týchto skutočnostiach, nie samotná možnosť alebo predpokladaná vedomosť o tejto škode. V tomto smere sa odvolací súd stotožňuje so záverom okresného súdu, že o výške škody sa poškodený dozvedel až z faktúry opravárenského servisu, ktorá mu bola doručená 20.01.2012. Až od tohto momentu začala plynúť subjektívna dvojročná premlčacia doba. Žalobca bezprostredne po škodovej udalosti urobil potrebné úkony na zistenie rozsahu škody, keď krátko po nehode odovzdal motorové vozidlo na opravu servisu. Skutočnú výšku škody mohol zistiť až z doručenej faktúry. Okolnosti telefonického rozhovoru, ktorý sa mal odohrať v dlhšom časovom odstupe pred prevzatím vozidla, preukázané neboli, a preto nemožno ustáliť tento moment ako moment, kedy sa poškodený dozvedel o rozsahu škody. Z uvedeného dôvodu odvolací súd považuje za moment skutočného dozvedenia sa o výške škody zo strany žalobcu až moment doručenia vyúčtovacej faktúry, ku ktorému došlo dňa 20.01.2012. Potom možno konštatovať, že žaloba bola podaná do uplynutia premlčacej doby, keď bola dňa 20.01.2014 doručená vecne a miestne príslušnému súdu.

21. Z dôvodu vyššie uvedeného pochybenia, keď okresný súd skutkovo a právne neustálil otázku vecnej legitímácie žalobcu v konaní, odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

22. Povinnosťou okresného súdu bude ustáliť skutkovo a právne, či je daná vecná legitímácia žalobcu na uplatnenie požadovaného nároku. Zároveň súd prvej inštancie rozhodne aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného a druhoinsťančného konania.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 C. s. p.)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 C. s. p.)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 C. s. p.)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 C. s. p.)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 C. s. p. (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 C. s. p.)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 C. s. p.)